

Влада на Република Северна Македонија
ГЕОЛОШКИ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Бр. 01-161/1
Скопје, 12.07.2021 година

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА
2021 ГОДИНА

1. ВОВЕД

Корупција е динамична појава која има форми и се поврзува со различни економски, правни, политички, социолошки и други фактори. Негативните ефекти од корупцијата се огромни и далекусежни, протегајќи се низ јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Коруптивното однесување ја поткопува довербата во институциите на системот, ефикасното користење на јавните ресурси и претставува закана за демократијата и остварување на човековите права поради ерозија на општествените вредности.

Во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси под корупција се подразбира: „злоупотреба на функција, јавно овластување, службена должност или положба за остварување на корист, директно или преку посредник, за себе или за друг“, а под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности“.

Интегритетот и корупцијата се две спротивни појави, односно секое коруптивно дејство подразбира кршење на интегритетот. Интегритет е квалитет на дејствување во согласност со општоприфатените морални вредности и норми во корист на јавниот интерес.

Извештаите на Европската комисија за напредокот на Република Северна Македонија, евалуациите на ГРЕКО, како и извештаите на други релевантни организации континуирано укажуваат на неповолни состојби во справувањето со корупцијата. Истражувањата на перцепцијата на граѓаните покажуваат прифаќање на корупцијата како начин на живеење. Таа е длабоко и широко распространета во сите пори на општеството, што упатува на неопходноста од нејзино намалување, со стремеж кон нејзино искористување.

Борбата против корупција не е едноставен процес, туку подразбира ангажман на цело општество и иницијативност на сите нивоа. Секој поединец има законска и морална обврска да се бори против корупцијата. Ова не значи само препознавање на корупцијата и воздржување од коруптивни дејствија, туку и пријавување случаи кога постојат сомнежи за корупција.

Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, како самостојно правно лице, орган на државна управа со должно внимание и посветеност ќе ги третира сите облици на јакнење на капацитетите за справување со можностите за појава на корупцијата на сите нивоа.

Влада на Република Северна Македонија
ГЕОЛОШКИ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

2. ШТО Е КОРУПЦИЈА

Во најширока смисла на зборот, корупција е искористување на службената положба за приватни цели. Ова значи дека кога постои корупција вршењето на јавни овластувања и работи од јавен интерес добива карактер на вршење определени услуги само за граѓани што можат да платат.

Поединецот кој корумпирано се однесува, преку злоупотреба на својата положба се здобива со материјална или нематеријална корист (одредени поволности), која може да биде наменета за него или за друг. На овој начин, одредени лица, недозволиво стекнуваат корист, додека на други им е отежнато остварувањето на некое право, кое инаку им следува по законски пат. Од корупција корист може да имаат две страни во еден однос, а штетата да биде последица по пошироката општествена заедница.

3. ПРАВНИ ПРОПИСИ ОД ОБЛАСТА НА КОРУПЦИЈАТА

Постојат повеќе закони кои се однесуваат на корупцијата. Меѓу позначајните се: Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Кривичниот законик, Законот за заштита на укажувачи и Закон за лобирање. Во заложбите на меѓународната заедница во борба против корупцијата се донесени Конвенцијата на Обединетите нации против корупција и Цивилната конвенција за спречување корупција. Република Северна Македонија ги има ратификувано овие меѓународни документи и истите претставуваат дел од домашното законодавство.

4. АНТИКОРУПЦИСКА ПОЛИТИКА НА ГЕОЛОШКИОТ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

- Геолошкиот завод на Република Северна Македонија не толерира коруптивно однесување односно: искористување на функција, јавно овластување, службена должност и положба, за остварување каква било корист за вработениот или негов близок. Исто така, Геолошкиот завод на Република Северна Македонија не толерира каква било друга форма на неетичко и неморално однесување забрането со закон и спротивно на етичкиот кодекс на однесување,
- Директорот на Геолошкиот завод на Република Северна Македонија е одговорен за проценка и отстранување на ризиците кои што придонесуваат за корупција, проневера, крадење, поткуп, судир на интереси како и користење на влијанија и врски со цел добивање повластен третман или каква било друга форма на неетичко и незаконско однесување,

Влада на Република Северна Македонија

ГЕОЛОШКИ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

- Вработените се должни да се однесуваат чесно и одговорно и да ги почитуваат пропишаните процедури и рокови за постапување, да бидат лојални на својата организација, да избегнуваат судир на интереси и да се грижат за нејзиниот углед во јавноста без разлика дали се наоѓаат на работно место или не и тоа во секое време,
- Вработените се должни да пријават какво било коруптивно однесување на начин пропишан во процедурите за пријавување на случаи во кои постои сомнеж за корупција и/или друго неетичко однесување,
- Вработените на кои што им бил понуден поткуп или биле поткупувани на незаконски или неетички дејствија треба, на културен начин, да ја прекинат комуникацијата со лицето кое нуди поткуп и писмено да го известат одговорното лице во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија. При тоа, вработениот треба да ги појасни деталите, вклучително - времето, местото, соговорниците и предметот на разговор,
- Доколку вработениот не постапи согласно пропишаните процедури, против него ќе биде покрената соодветна постапка,
- Пријавување на коруптивно однесување на лица кои се вработени во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија е должност на секого. Тоа не е лично прашање, ниту право на избор, туку е дел од службената должност и одговорност,
- Вработените кои биле сведоци или имаат основани сомневања за неетичко и незаконско однесување на вработени во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија мора во печатена форма, телефонски или преку електронска пошта, да го информираат овластеното лице во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија,
- На вработениот кој што пријавува корупција му се гарантира дека информациите се целосно доверливи,
- По анонимни пријави ќе се постапува само доколку содржат доволно податоци кои што ќе обезбедат утврдување на фактичката состојба,
- Коруптивни однесувања се казниви согласно Кривичниот законик, а актите на корупција и неетичко однесување утврдени со антикорупциска политика, задолжително повлекуваат и покренување на дисциплинска постапка, која што не исклучува и кривична одговорност,
- По добивање на пријава за поткуп, корупција и судир на интереси, Геолошкиот завод на Република Северна Македонија ќе ги собере сите потребни информации за соодветниот случај и ќе испрати пријави до Државната комисија за спречување корупција во печатена форма или по електронски пат,
- Ништо што е содржано во оваа антикорупциска политика не е ограничувачки фактор за вработените во поглед на пријавувањето на кривични дела на полицијата, обвинителството или Државната комисија за спречување корупција,
- Директорот на Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, врз основа на искрено убедување дека пријавата се темели на вистина, го гарантира правото на заштита од одмазда и закани кон лицата кои што пријавиле неетичко и незаконско однесување,
- Доколку се докаже дека лицето тенденциозно или злонамерно пријавило и/или дало лажен исказ, против него ќе бидат превземени соодветни мерки за одговорност.

Влада на Република Северна Македонија

ГЕОЛОШКИ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

5. ОЦЕНА НА РИЗИЦИ ОД ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА И МЕРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА

Начинот на работа на Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, надлежностите, видот на овластувања, буџетските средства и нивното располагање, дискреционите овластувања, специфичниот деловен опфат, структурата и слично, при темелна анализа упатуваат на заклучокот дека доколку ризиците за појава на корупција би можеле теоретски да ги поделиме на три категории високи, средни и ниски, во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија истите се ниски.

Геолошкиот завод на Република Северна Македонија во ваква состојба ќе тежнее со највисоко ниво на деловна етика, објективност и сериозност, ваквите ризици да ги одржува како ниски, да ги контролира и преку доследна примена на сите правни механизми да ги сведе на минимум.

Оттаму, Геолошкиот завод на Република Северна Македонија ќе спроведува:

1. Доследна примена на усвоената процедура за вршење на јавни набавки, која ќе овозможи дополнителни механизми со кои се отстрануваат можностите за субјективен фактор во процесот на набавки, а се истакнува како доминантен институционалниот интерес кој се штити преку објективна постапка,
2. Доследна примена на подзаконските акти кои се однесуваат на евидентирање, движење, начин на контрола и плаќање на фактури, со што се овозможува дополнителна проверка при процесот на набавки и исплати, со што се влијае позитивно на намалувањето на ризиците од појава на злоупотреба,
3. Доследна примена на подзаконските акти кои се однесуваат на готовинско благајничко работење и каде за секој потрошен денар се евидентира потребата за трошокот и се одобрува од повеќе вклучени лица,
4. Доследна примена на подзаконскиот акт кој се однесува за користење на средства за репрезентација во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, кој го уредува трошењето на средства со дополнителни механизми за контрола, во согласност со највисоките етички норми за транспарентност и штитење на институционалниот углед и интерес,
5. Доследна примена на Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата на Република Северна Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата и Кодексот за административни службеници кои наметнуваат обврска за примена на највисоки стандарди за деловна етика,
6. Постојано зајакнување на системот за заштита на укажувачите и заштита на внатрешното пријавување преку доведување на вработените лица, а особено на лицето кое е овластено за прием на пријавите и заштита на укажувачите во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, чие име е јавно достапно,

Влада на Република Северна Македонија
ГЕОЛОШКИ ЗАВОД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

7. Зајакнување на свесноста на вработените и подобрување на респонзивноста при добиено барање за информации од јавен карактер,
8. Развој и поддршка на системот за прием и постапување по добиени претставки од граѓаните,
9. Надзор на спроведувањето на задолжението со кое се определени лицата кои имаат обврска неколку пати во текот на денот секој ден да ги проверуваат добиените е-маил пораки од физички и правни лица на официјалните е-маил адреси на Геолошкиот завод на Република Северна Македонија, како и овозможување на брз и квалитетен одговор во согласност со Законските овластувања,
10. Користење на заклучоците од направената Функционална анализа при одлучување за различни развојни прашања на институцијата,
11. Постојани обуки и едукација за вработените лица во Геолошкиот завод на Република Северна Македонија преку кои се зајакнуваат познавањата за позитивно правната материја која се однесува и на одговорното, отчетно и транспарентно работење и на важноста од сузбивање на појавата на корупција на сите нивоа во јавниот сектор,
12. Годишен пресек на колегиум за анализа на придобивките од сите претставени механизми и соодветно надградување на следниот годишен извештај, со оглед на тоа што предизвиците можат да се менуваат, но силната волја за сузбивање на сите можности за коруптивно постапување мора да биде постојана.

Директор,
Д-р Науаф Баара

